

הב ל הב ל ים

טרדנים מאשר שותפים שהוכיחו זה עתה את כוחם ליד הקלפי.

★ ★ ★
מבין שמונה הרשימות הציוניות הן חתיקות המשתתפות בבחירות, שבע הן מועמדות טבעיות לקואליציה.

מי שמצביע בעד מפא"י, מצביע הפעם בעד האפשרות שלא יהיה צורך בקואליציות. מפא"י מבקשת לכונן שלטון יחיד של עצי מה, בעזרת שינוי בשיטת הבחירות, שיביא להלכה משטר דו-מפלגתי, ולמעשה משטר חד-מפלגתי.

לכן, מי שמטיל 'א' לקלפי, אומר: אתה ממשלה, אבל בלי כל שותף פים.

מי שמצביע בעד אחת משש הרשימות הציוניות האחרות, מלבד חרות, מצביע ל- מעשה למען הכללת רשימה זו בקואליציה הבאה. הוא תובע להכליל בממשלה הבאה את נציגי מפ"ם ואחדות העבודה, או ה- דתיים-הלאומיים והדתיים-התורתיים, או ה- פרוגרסיבים והציונים-הכלליים.

כל תעמולת-בחירות רצינית של מפלגות אלה היתה צריכה להתנהל על בסיס זה: תן את קולך למפ"ם, כדי שתקום קואליציה מפא"ית בעלת גוון שמאלי. תן את קולך לציונים-הכלליים, כדי שתקום קואליציה מפא"ית בעלת גוון ימני. תן את קולך לדתיים-הלאומיים, כדי שתקום קואליציה מפא"ית בעלת גוון דתי.

רק חרות נמצאת כמעט קצת שונה. בגלל השנאה האישית של דויד בן-גוריון למנחם בגין, לא תבוא בחשבון קואליציה של בן-גוריון-בגין (אם כי בכוא היום תיתכן בחלטת קואליציה של דויד מרדור או של לכוין-באדר).

לכן צריכה חרות להתור לקואליציה ללא מפא"י, בשותפות עם המפלגות המקחת כי יום להיות שותפות של מפא"י. הדבר אינו בא בחשבון בי-1959, אם כי יתכן בי-1963 או בי-1967.

קואליציה כזאת תהיה שונה בי הרבה פרטים מן הנוכחית. אולם לגבי הכעיות העיקריות של הכרזתה, ההבדל לא יהיה רב.

★ ★ ★
מה עם שאר הרשימות? שש מהן הן זנבות ערביים של מפלגות ציוניות. בעבר היו שותפות שקטות — שקטות מאוד — של הקואליציה המפא"ית. הן יהיו כך גם בעתיד.

הרשימות העדתיות אומרות עוד פחות. רק לאחת מהן יש מצע ברור: להוציא את דויד בן-גוריון מבית-המדרש. הכוונה שישבועו י"ם יהיו אולי הכוחרים היחידים לכנסת הרביעית שידעו בדיוק בעד מה הם מצביעים.

שאר הסיעות העדתיות מדברות על בעיה של ממש — הבעיה העדתית. אבל אין הן אומרות מאומה על בעיה זו. גם אין הן יכולות לומר דבר. זוהי בעיה הקשורה בצעם מהותו הסוציאלית והרוחנית של המשטר הציוני, ואי-אפשר לפתרה ללא החלפת משטר זה עצמו. אף לא אחת מכל הרשימות הקקיוניות האלה אינה חולמת על כך אפילו בתיאוריה.

לכן: הכל הכלים, הכל הכל. מה שהיה — הוא שיהיה, ואין חדש תחת שמש הבחירות. מי שהחזיק רעות הקטנות העומדות על פור היום חשובות לו, יכול להצביע. אולם אל ישלה את עצמו לרנע שהוא מטפל בהכרעות גדולות על בעיות שתשנינה את עתיד ה- אומה.

אלה יוכרעו, מן הסתם, בצורה אחרת.

לכן נראות המפלגות כל כך מגוחכות, כאשר הן מדברות על הפיכת "משטר", או כאשר הן מעמידות פנים כאילו מונחות על כפות המאזניים שאלות-יסוד של חיים ומחיה.

אמנם, שאלות מסוג זה עומדות בפני המדינה, ועל האדם הישראלי להכריע בהן. אולם אין הן נוגעות למלחמת-הבחירות הנוכחית, כי אין עליהן ויכוח בין המפלגות המשתתפות במלחמה זו.

הקו העקרוני של הממשלה ה- באה נתון. אין הוא ניתן לשינוי בי-3 בנובמבר. ביום זה יוכרע רק מה בדיוק יהיה הרוב הממשלה הזאת, ובאיזו שיטה בדיוק יבוצע הקו המוסכם.

אילו היו המפלגות כנות, ומעיוות לדבר

נהלת סביב יעדים קטנים, שאינם בעלי ענין רב לציבור הרחב.

לבוחר הנורמלי נדמה שאין חילוקי-דעות עקרוניים בין המפלגות — מפני שבאמת אינם.

מחזין למק", שהיא חלק ממע"ך בינלאומי מסויים, קיימת אה-דוידעות מרחיקת-לכת בין כל המפלגות. ההבדלים ביניהן נוגים עם רק לגווני דקים.

כל המפלגות מסכימות כי ישראל שייכת לעם יהודי עולמי.

כל המפלגות מסכימות כי אין אפשרות קרובה לשלום עם הערבים, כי גמאל עבד אל-נאצר ותנועתו הלאומית הם אויבי י-ש-ראל, וכי על כן חייבת ישראל לקבל עזרה מן המערב. (מפ"ם חולקת אמנם על כך,

היתה נעדרת. אמרתי לעצמי: האם הם חושבים אתי — ואת שאר מיליון ומאתיים אלף בוחרי ישראל — למטומי טמיים?

האם הם חושבים שאפשר להשיג פיע עלינו בפיטפופים של הכל, בבשילוש של סיסמות אינפאני טיליות?

שמעתי את הנאומים. קראתי את הכרוזים. עילעלתי בחוברות שמילאו מדי יום את תיבת המכתבים שלי.

ובלשון החכם התנ"כי יכולתי לומר: הכל הכלים, הכל הכל.

★ ★ ★
אולם במרוצת הימים הבינתי שלא היתה כאן כחנה להעליב. תועמלני כל המפלגות לא החלו מקשקים בקומקום בגי לל וילולם בשכלנו. הם עשו זאת מפני שלא היה להם מה להגיד.

אם לסכם את מלחמת-הבחירות לכנסת הרביעית, הרי זאת התכונה המזדקרת לעין: כל המפלגות מוכרות ללא הרף, ואף לא אחת מהן אינה אומרת דבר.

על מה נטושה מלחמת-בחירות זו? יכול אדם להקשיב לכל הנאומים, לקריא כל מילה בכל כרוז ובכל מודעה — ולא יידע.

הוא ימצא השמצות הדדיות. הוא ימצא האשמות חמורות. הוא ימי צא שכל מפלגה מפקפקת ביושר רב, בשכלם ובשפיות-דעתם של מנהיגי כל שאר המפלגות.

הוא ימצא שכל מפלגה בטוחה כי אלוהי ישראל חונן את מנהיגיה בתכונות עילאיות של תבונה, אומץ-לב, הקרבה עצמית ורוח הנבואה.

חזן מזה — לא כלום. מדבר של מלים. שממה של רעיונות. ישי מון של פתרונות לבעיות אמיתיות.

★ ★ ★
מה הסיבה לכך? הפיתוי הראשון בה הוא לומר: תועמלני המפלגות הם חר-בנים חסרי-דעת.

ואמנם, לעתים אפשר להאמין בכך. קל להבחין כי רוב המפלגות לא החליטו אפילו כיצד הן רוצות להיראות לעיני הציבור, מה הדמות שהן משתדלות לעצב לעצמן. הן פשוט יורות לכל עבר, ללא טעם ותכלית, כמו קאבוויים במערבון גרוע.

הציונים-הכלליים, למשל, טרם החליטו כי נראה, אם הם רוצים להיראות כמפלגה רצינית וסולידית, הדומה לגבר מנוסה בגיל ה- עמידה — או למפלגה שובבה ותוססת, מלאת אפתעות וסנסציות, שתגיע בקרוב לגיל הבגרות. מפא"י אינה יודעת אם היא מפלגת-שלטון אחראית, המסתכלת ממרומי האולימפוס על הנערים המרקדים למטה — או אם היא בעצמה אחד מן הנערים, הממ-סיר סביבו בוך וליכולך בילדותיות שובבה חביבה.

אולם חובבותם של התועמלנים אינה מס-בירה את ריקנות התעמולה. כי חלק ניכר מבין התועמלנים הם אנשים מוכשרים, בע-לי אינטליגנציה נורמלית. אחדים מהם גם נמנים עם המוחות הטובים ביותר במדינה זו.

אם בכל זאת נדמה כי מלחמת-הבחירות מתנהלת על לא כלום — הרי יש לבקש סיבה עמוקה יותר לכך.

★ ★ ★
הסיבה הכבירה ביותר היא שאין ה-הבדל בין מה שנדמה לבין מה שהחיה לשון אחרת: שאכן מלחמת-הבחירות מת-

לענין — היו מדברות על כך, ולא על שום דבר אחר.

★ ★ ★
הצרה היא, שהבוחר הישראלי למד מנטינו כי אין הבדל רב מי יושב עם מפא"י בממשלה.

השמאל, הימין והדתיים ישבו בממשלה חליפות ולסרוגין, כמעט בכל הקומבינצ-יות האפשריות. לא היה כמעט שום הבדל במעשי הקואליציות השונות האלה. למג-בנוני המפלגות עצמן אולי חשוב אם הם בפנים או בחוץ, אולם לגבי דרך המדינה חשוב הדבר רק במעט.

בכל קואליציה שמפא"י תעמוד במרכזה, תשלוט מפא"י. התיקים העיקריים — חוץ, כמחון, אוצר, משטרה — יישארו בידי מפא"י. והקובע האמיתי בעניינים החשובים יישאר דויד בן-גוריון.

קשה אפילו לומר כי בי-3 בנובמבר יוכ-רע מי יהיו שותפי מפא"י. אם החליט בן-גוריון, למשל, כי הפעם הגיע תור הציונים-הכלליים והדתיים-הלאומיים, ייתכן מאוד ש-יראה דחאק בעין טובה את ירידתם בכ-חירות. כי שותפים חלשים, שספגו זה עתה מהלומה, עשויים להיות שותפים פחות

אולם לא במידה שתחייב להסיק מסקנות. המפלגה שפרשה מן הקואליציה על רקע עיסקת-הנשק עם גרמניה, לא פרשה ממנה בגלל מיבצע-סיני או קיום המימשל ה-צבאי.)

כל המפלגות מסכימות כי ישראל זקוקה למענקים ולמגביות היהודיות — והשאלה היא רק איך לחלק את הכסף.

כל המפלגות כאחת מסכימות שיש לה-גנות לנוער תודעה יהודית — ויש ויכוח רק ביחס למהותה המדויקת של תודעה זו.

אלה הן הסכמות עקרוניות, ועלי-הן מבוסס המשטר הקיים. בהשר-וואה להן, הרי כל הויכוחים הפני-מיים הם אפסניים.

האם להתקף את מצרים היום או מחר? לתת אשראי גדול יותר לקיבוצים או לא? ללמד עוד תפילה בבית-הספר או לא? שאלות מעשיות מאוד, אך גם משניות מאוד.

★ ★ ★
גלג אחדות יסודית זו, אין לבוחר בחירה בין שני משטרים, או אף בין שתי דרכים עקרוניות.